

ЭНГЭСИЭЛИИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с.
От ыйын
8
күнэ
субуота
№ 76 (8766)

НАБАРААДАНАН ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

«2000 сыла 2000 түөт дьыаланы» республикатаабы общественнай хамсааһыкка актыбынай кыттыыларын иһин Саха Республикатын өйдөбүннүк знагынан наараадаланылар:

Сивцев Наум Наумович

Бочкарев Юрий Ильич — «Чуохаан» бааһынай хаһаайыстыба баһылыга;
Дьяконов Гек Дыгынович — «Түбэ» ТХПК директора;
Кобяков Андрей Григорьевич — МУ НУ ЖКХ директора;
Колесов Василий Алексеевич — Нам с. ветеринарын сэбиэтин председателэ;
Кузьмин Алексей Алексеевич — «Кэскил» бааһынай хаһаайыстыба баһылы-

Рожин Иннокентий Герасимович

га;
Маркова Екатерина Ильинична — «Орион» бааһынай хаһаайыстыба;
Наумов Николай Петрович — «Нам» ФАПК директора;
Необутов Степан Назарович — «Силс» бааһынай хаһаайыстыба баһылыга;
Окоороков Руслан Егорович — «Быйан» ОАО директора;
Рожин Иннокентий Герасимович — «Хойоно» бааһынай хаһаайыстыба баһылыга;
Сивцев Наум Наумович — «Суһаһыт» бурдугу үүннэрэр хаһаайыстыба ба-

һылыга;
Соловьев Максим Дмитриевич — Үөдэй нэһилиэтин баһылыга;
Тихонова Зинаида Алексеевна — оҕрайымнытын Киинин салайааччыта;
Эверстов Семен Константинович — пенсионер, Үөдэй нэһилиэгэ;
Ядрев Владимир Владимирович — Искра нэһилиэтин баһылыга.

Саха Республикатын Правительствотын махтал сурдугу уонна түөскэ кэтэр С. Зверев 100 сылыгар аналлаах знагынан наараадаланылар:

Окоемов Александр Николаевич — «Мичээр», «Сандаара» оҕо үнүкүгэ ансамблы салайааччыта, 1 Хомуустаах;
Новгородова Римма Дмитриевна — «Хатынчаан» оҕо үнүкүгэ ансамблын салайааччыта, Хатын Арыы;
Гуляева Анна Егоровна — «Эрэлчээнэ» оҕо фольклорнай куруһуогу салайааччыта, Нам с.;
Протопопов Ефрем Ефремович — «Дьүрүл» народнай ансамбль солиһа, Партизан;
Ивановтар дьэз кэргэтэрэ — «Дьүрүл» народнай ансамбль уонна «Күөрөгэй» оҕо фольклорнай коллекти-

вын актыбынай кыттыылаахтара, Партизан;
Новиков Иван Степанович — А. Шестаков аатынан культура улуустаагы киинин режиссера;
Николаев Владимир Спиридонович — А. Шестаков аатынан культура улуустаагы киинин фольклорга методича;
Сыромятников Володя — Намнаагы оҕо эйгэтин түөлбөтүн «Кэскил» уолаттар ырыага ансамблларын солиһа.

«С. А. Зверев-Кыыл Уола 100 сыла» Саха Республикатын остуолга уруллар өйдөбүннүк знагынан наараадаланылар:

Кривошапкин Дмитрий Иванович — норуот ырыаһыта, тойуксут, оһуохайдыт, ССРС культуратын туйгуна, «Дьүрүл» народнай фольклорнай ансамбль салайааччыта;
Соколова Ефросинья Васильевна — РСФСР потребкооперациятын туйгуна, «Дьүрүл» оҕо фольклорнай ансамблын салайааччыта, Намнаагы оҕо эйгэтин түөлбөтүн методича;
Тихонов Константин Иванович — улус ыттык кийити, пенсионер, Сунтаар ыһаагар улус делегациятын салайааччыта;
Орлова Яна Петровна — тойуксут, оһуохайдыт, «Умсулдан» фольклорнай түмсүү салайааччыта.

БЭРЭЭДЭК СОКУОНТАН САБАЛАНАР?

Президент Путин дойдуга былаас ситимин сааһылыыр этиилэрин Федерация Сэбиэтигэр губернатордар утараннар эмиз араллаан сафаланна. Ити кэмгэ тыһаа-ууһа суох инники олохпутугар дьоһун суолталаах сокуоннары көрүү, ырытыы сафаланна.

Даспыт чэппиэргэ, бэс ыйын 29 күнүгэр, Государственной Дума биир санаанан кэриэтэ (395 өйөөтө) бастакы аарыга «Ыксаллаах балаһыанһа туһунан» дьин Федеральнай конституционнай закону ылынна. Биллэрин курдук аан бастаан манньк сокуон барылын өссө 1995 сыллаахха Б. Ельцин киллэрбиттээгэ, ону депутаттар сорунуулаахтык утарбыттар. Эһиилгитигэр Президент эбон-сабан баран өссө киллэрбитэ, ол да барыл дьүүлгэ турбатаҕа. Ити кээнэ Чечняга, Дагестанга сэриилэри киллэри сафаламмыта, онуоха сөптөөх правовой төрүөт суох буолан барыта президент ыһаахтарынан салаллара.

Госдума депутаттара С. Юшенков, В. Похмелкин, Э. Воробьев бэйэлэрэ туспа барыл суруйан киллэрдилэр, ити барыл урукку Президент вариантынан лаппа ордук, билинги ирдэбилгэ эппиэттиир дириллэр. Ол эрэри сокуон төрүтүнэн бастакы Президент вариантын ылыннылар.

Манна даҕатан этиэххэ наада, урукку РСФСР сафанаагы манньк ис хоһоонноох сокуон биллэн туран эргэрит, саамай моһуога - ол сокуонга Сэбиллэнилээх күүстэри бэйэ территориятыгар бэйэ гражданнын утары (баҕардар бандьыттар уонна террористтар да буоллуннар) утары туһанылыа суохтааҕар сытар. Оттон дьиннээх олохпутугар сокуон суох - армия күүһүн туһаны мунутуурдук бара турар. Ону Европатаагы Парламент табыһаа суодун ыйан турар.

Госдумага олохпутун сүрүнүөхтээх балтараа сүүстэн тахса сокуоннар, араас правовой төрүттэр барыллара ным хамсаабакка сыталлар, ол кэмгэ ыксаллаах быһыы-майгы туһунан сокуон тутта көрүллэрэ араас санаага тиэрдэр. Сотору кэминэн манньк сокуон В. Путинга олус наада буолуон сөп дуо?

В.Касьянов

ОТ ЫЙЫН КҮНЭ-ДЬЫЛА

Республикатаагы гидрометсулууспа иһитинэрбитинэн от ыйын орто температурата 16, 17 кыраадыс сылаас эбэтэр өр сыллаах орто көрдөрүүттэн 1, 2 кыраадыһынан намыһах.

Бастакы уонна иккис декадага түүнүн 10, 15 кыраадыс сылаас, үһүс декадага 5, 10, күнүһүн сылаас, ый саҕатыгар уонна үһүс декада сафаланытыгар 27, 32 кыраадыс итин, бастакы декада ортотугар 12, 17 кыраадыс сылаас, онтон атын күннэргэ 21, 26 кыраадыс сылаас.

Ыйдаагы сөҥүү 40-80 мм түһүө, ити өр сыллаах орто көрдөрүүттэн элбэх буолара күүтүллэр.

Кылгас этигинээх ардахтар ый бастакы агарыгар уонна ый үһүс декадатыгар түһүөхтэрэ.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета

От ыйын 1 күнүгэр дьоһун предпринимательство уонна дьарыктаах буолуу министерствотын (министр Скрыбькин А.Н.) көүлээһинин республикага аан бастаан предпринимателлэр ыһаахтара тэрилиннэ. Биһиги улууспуттан 5 киһилээх делегация кириэн саха таҕаһыгар, футболга бастакы миэстэлэри ыллылар. Делегацияны улус предпринимательствотын өйүүр фонда директора Попова Л.П. илдьэ сырытта.

В. РЫКУНОВА

Хатырыкка быйыл тутууга улахан сэргэхсийи буолла. Ол курдук таас киин котельнай ыһыһы оператордарга аналлаах дьэ тутулан бүтэн ээрэ. Бу пристрой бүтүһүнэ үлэлииргэ, сынһанарга табыгастаах буолуохтаах. Олохтоох ЖКХ теплотехник-инженерэ Н.А. Дьяконов салалтатынан 4 км устаалаах уу ситимэ эби тардылынна. Аны Тимир Умалпыт түөлбөү кирирдэниэ Хатырык барыта ууланар кыахтанар. М. Аммосов аатынан СПК-ны кытта дуоҕабардаһан элбэх дьон бүтэй тутуутугар үлэлиллэр. Манна оскуола оролор актыбынай кыттыһы ылааллар. Быйыл 10-с кылааһы бүтэрбит Слава Корякин, Вася Петров Слава аҕатынаан Егор Дмитриевичтын балтараа километр бүтэйи

А Б Ы Й А Х Т Ы Л М И Н Ы И Г Э С

тутан бүтэрэн эрэллэр. Алта киһилээх биригээдэ балыһа капиталнай өрөмүөнүгэр дуоҕабардаах үлэлэрин толорон «үчүгэй» сыанаа комиссияга туттардылар. Кырааска, испиэскэ үлэтэ хаалла. Хатырыкка балыһа олохтоммута 70 сылын көрсө 40 саастаах балыһа дьэиэт эдэригэр түстэ.

Ыһаахтар салуналлар. От ыйын 4 күнүгэр Хатырык ветеринарын, пенсионердарын Кыайыы 55 сылыгар аналлаах ыһаахтара буолла. Эдэр оҕо саастара сэрри ыар сыллаарыгар ааспыт, элбэх хаары-ардагы санныларыгар сүкпүт кырдыаҕастар кыра ардагы аахсыбакка оһуохайдаан ойдулар, эһикэйдээн тэптилэр. Ыһыары ветеринар сэбиэттэрин председателэ Н.И. Сивцев илээн-сафалаан ытта.

Эрчим ВАЙЫЛ, Хатырык

УОН ИҢИГЭР КИИРДИБИТ

2000 сыл биир кэрэ-бэлиэ түгэниэн СР норуоттарын II-с спортивнай ооньууларга буолар. Итинник I-кы ооньуулар түөрт сыллааҕыта ыаллы Уус-Алдан улуһугар ытыллыбыта. Онно биһиги улууспут сүүмүрдэммит хамаандата 8-с миэстэлэммитэ.

Быйыл Покровской куоракка ытыллыбыт II-с спортивнай ооньууларга 40-ча куораттартан уонна улуустартан спорт 16 көрүгэр икки бөлөүүнэн күрэхтэһиллэр тэрилиннилэр. Кыһынны кэмгэ спорт 6-та көрүгэр (боксса, көңүл тустууга, волейболга, хайыһарга, мини-футболга (финал Покровскайга), остуол тенниһигэр) күрэхтэһиллэр 4 зонанан ытыллыбыттар. Ардаангы зонага - 7, киингэ - 11 (Нам бу бөлөххө кириэр), илинги - 6, хотугу зонага - 15 хамаандалар күрэхтэспиттэрэ. Ити көрүгэр түмүктэринэн биһиги улууспут 46-та очкуолаах 15-с миэстэргэ тахсыбыта (саахымакка - 1, дуобакка - 13, хайыһарга - 10, көңүл тустууга - 12, боксса - 10, мини-футболга - 10, волейболга - 11, остуол тенниһигэр - 11).

2 күнүгэр Покровскайга 40-ча куораттартан, улуустартан 2400 спортсмен спорт 10 көрүгэр күүстэрин холостулар. Онно биһиги улууспут 60-ча спортсменнара күрэхтэстилэр.

II-с спортивнай ооньууларга бастакы бөлөххө 6 көрүгэр бастаабыт, эмиз итичэ 2-с миэстэлэммит, түөрт көрүгэр 3-с буолбут Дьокуускай куорат хамаандата 15-с очкуолаах эрэллээхтик бастаата. Киинтэн 4 очкуонан хаалан СГУ коллектива 2-с, 45-с очкуоламыт Чурапчы улуһун спортсменнара 3-с миэстэлэннилэр. Итинтэн калин Мэнэ-Хаҥалас улууһа, тыа хаһаайыстыбатын академията, Хаҥалас улууһа таһыстылар. Биһиги хамаандабит 10-с миэстэҕэ хаалан I-гы спортивнай ооньуулартан өссө мөлтөөбүспүтүн көрдөрдө.

Чэпчэки атлетикага СГУ, Дьокуускай куорат, тыа хаһаайыстыбатын академиятын коллективтара

бириистээх миэстэлэри үлэһиннилэр. Киинлэр кэннилэриттэн Мэнэ-Хаҥалас, Чурапчы, Хаҥалас улуустарын хамаандалара таһыстылар. Биһиги спортсменнарабыт 15-с миэстэни дуоһуйдулар.

Эр дьон 100 м. сүүрүлэригэр эрэммит ыччалпыт Дима Колесов улуустаагы с п а р т а к а д а ҕ а көрдөрүүтүгэр ырааһынан тийбэккэ, бу сырыга 12,85 сек. көрдөрөн 24-с миэстэлэннэ (I м. ылбыт Федор Жирков, Дьок.к., биризмэтэ 10,95 сек.). Эр дьон 5000 м. дистанцияларыгар биһиги хамаандабитыттан кыттыбыт Василий Иванов 17 мүн. 09,00 түмүктэн 20-с буолла. (I м. Илья Монастырев, тыа хаһаайыст.акад., - 15 мүн. 33,87 сек.). 10000 м. дистанцияга спорт ветерана Семен Охлопковтун эдэрдэргэ балакча күүстээх утарыһыны оҕордо. Киин итичэ сири 34 мүн. 20,01 сек. түмүктээтэ (I м. В.Ильин, СГУ, - 32 мүн. 30,0 сек.). 1500 м. Иван Охлоп-

ковтун 4 мүн. 36,43 сек. кэлэн 17-с миэстэлэннэ. Дьахталларбит көрдөрүүлэрэ итинтэн ордуга суох. Арай Мэнэ-Хаҥалас улуһунтан кыттыбыт биһиги маастарбит Татьяна Жиркова 3000, 5000 м. чемпионната.

Наартаны нөҥүө ыстаныһа биһиги киһибит Леон Ядрев 56 ыстанан 24-с хаалла (I м. В. Туприн, Анаабыр, 400 ыстанан).

«Спортивнай дьэз кэргэн» күрэхтэһиитигэр (чэпчэки атл., дуобат, тардыһы, ытты, эстафета) улууспуттан кыттыбыт Сандулиннар 47 очкуоланан 8-с миэстэлэннилэр (I м. Чурапчытан Нохтунскайдар).

Хары баттаһытыгар (эр дьонго, дьахталларга) 60 кг. ыйааһыннаахтарга Петр Новгоров (Нам) 3-с бириистээх миэстэлэннэ. Хамаанданан күрэхтэһиитигэр биһиги коллективтун 12-с буолла (I м. Дьок.к.).

Национальнай ыстаныларга (уолаттар, эр дьон) 10-с миэстэлэннибит. Уолат-

тарга троеборьега Дима Колесов 106 м. 59 см. түһэн 7-с көрдөрүүлэммитин ортонон сыаналыахха сөп.

Хапсаҕайдаһан тустууга (уолаттар, эр дьон) бөһөстөрбүт 9-с, (I м. Дьок.к.), мас тардыһытыгар 6-с (I м. СГУ) миэстэлэммиттэрин спорду сөбүлээччилэр сэргээриэхтэрин сөп. Мас тардыһытыгар биһиннэриттэн Николай Константинов (62 кг.) 2-с Василий Иванов (62 кг.) 3-с Гаврил Петров (56 кг.) 3-с бириистэргэ тигистилэр.

Гиревой спортка биһиги күстээхтэрбит 35-с хамаанда күрэхтэспиттэн 7-с көрдөрүүлэннилэр (I м. СГУ). Гиревиктэриттэн 90 кг. үөһэ ыйааһыннаахтарга Афанасий Дьячковскай күүстээх маастарга Василий Касьяков (Дьок.к.) кыранан хотторон 2-с таһыста. 99 кг. ыйааһыннаах Афанасий икки илиитинэн гирэлэри өрө анһыһыга (толчокка) 24, уҕа, хаҥас илиилэринэн рывокка биир-

диилэринэн 34-тэ көтөһөн, уопсайа 58-с очкуону сурунна. 110 тахса кг. ыйааһыннаах Василий Касьяков 65 очкуоланна. 90 кг. ыйааһыннаахтарга Алексей Гоголев (Нам) 4-с буолла.

Улуус үгүс олохтоохторо II-с ооньуулар аһыллыларын, күрэхтэһиллэрин, сабыллытын телевидэриинэн көрүккүт, радионан истибикит, хаһыаттан аахпыккыт буолуо. Күрэхтэһиитгэ сүлдэбиттэр тэрээһинэ үрдүгүн бэлиэтээтиллэр.

Биһиги спортсменнарбит көрдөрүүлэрин тупсарар кыахтарын толору тутаннамыттар. Ол курдук сорох бастын спортсменнарабыт атын куораттартан, улуустартан күрэхтэстилэр, атыттарбит кыттыбатылар. Эдэрдэрит көрдөрүүлэрэ олус сэмэй. Ити спортсменнар аанаминээн быланнаахтык дьарыктамматтарын көрдөрөр. Дьобакка, мини-футболга, чэпчэки атлетикага о.д.а. көрүгэр бачача инники тахсарбытын мүлүт туттубут. Ити кыра сыһысхаллар хотторууну түстээтиллэр.

В. Сыромятников

Улуу Кыайыы 55 сыла

разведкада сылдыһан өстөөх тыылыттан «тылы» адалсан махтал ыла. Кини эдэригэр бэйэтин лаппа кынарын туһунан үлээннээхтэрэ кэпсииллэрэ. Манна даҕан эттэххэ кэлин кырдыан иһэн биэр ырааһыныкка түбэһиннэрэн тиргиллибит, бэйэтинээбэр үрдүк эдэр киһини оҕону суулуур курдук хум-хам туппуттан тойонноотоххо чаччы илиитигэр кыахтаах эбит этэ. Разведка кэмигэр уна хааныгар уонна бүлгүнүгэр улаханник бааһыран госпитальга түөрт агар ый сыппыта. Үтүөрэн баран сэрии инбэлиитэ буолан стройтан сыйыыллан үксүн харабылга турбута. Киев куораты чөлүгөр түһэригэр, «Уралмаш» байыаннай собуоту харабыллаабыта. Сэрии бүтпүтүн кэинэ дойдутугар Горнайга эргиллибитэ. Кырыктаах кыргыһымтан тыннаах ордурут буйун төрөбүт нэһилиэтин колхозуогар үлэлээбитинэн барбыта.

К и н и эдэр сааһыгар оскуоланы тугууга үлэлэспит опыттаах буолан тугуу биригээдэтигэр киирбитэ. С ы т ы с ү г э н и ч э р д э э х

СҮГҮРҮЙЭР КИҢИБИТ

Аҕа дойду сэриитин активнай кыттыылааҕа А.С. Максимов Улуу Кыайыы 55-с сыла туолара икки ый хаалтын кэинэ 94 сааһыгар биһиги кэккэбиттэн өлөн туораабыта.

Бҕык кырдыаҕас дойдутугар — Горнайга — «Уоттаах сэрии сылларыгар» диэн киинигэрэ «Улахан олох» диэн төбөлөөн киһи олоҕун туһунан сиһилии кэпсээбиттэрэ.

Ааспыт сэриигэ киһилэр курдук дьон хорсундук охсуһаннар фашист саппыкытын тэпсилгэнигэр биһигини быһаатахтара. Сэрии кыттыылаахтарын Ф.И. Петрову, С.П. Жиркову, Д.Г. Федотову уода астына көрөбүт.

Анатолий Степанович Максимов II Атамай нэһилиэгэр Бэс Күөлэ диэн бэртээхэй алааска күн сирин көрөн оро сааһа ааспыта. Буутун этэ буһан, холун этэ хойдон оту-маһы тардылалар сааһыгар Сэбээккэ былаас олодурган нэһилиэгэр табаарыстыба тэриллэригэр көүлөспит ыччаттарган биридэстэрэ киһи этэ. 1932 с. киһи төрөппүттэрэ «Кыһыл сулус» диэн табаарыстыбара чилиэтинэн киирбиттэрэ. Ийэлээх аҕата Настаачыйылаах Ысталаан 8 оҕолом-муттарыттан улаханнара Анатолий этэ. Киһилэртэн билигин 90-гар чугаһаабыт саастаах балта Харытыана Бэс Күөлүгэр олоор. Киһи 17-тэ оҕоломмутуттан 9-һа тыннаах хаалбытара. Харытыана билигин 42-ки сиэн, 35-с хос сиэн тапталлаах эбэлэрэ. Быраата Мэхээлэ ийэ дойдутун көмүскүүр сэриигэ олодун толук уурбута.

Анатолий Степанович Молотов аатынан колхозка председателиэн үлэли сылдьан 1941 с. атырдыах ыйын 27-с күнүгэр бэбизскэ туппута. Арҕаа фронтта Ленинград куораты көмүскээнигэр уҕа илиитигэр, өтүгүр бааһыран госпиталга киирбитэ. Госпиталь кэнниттэн Смоленск куораты бохолоһунна кыттыбыта. Ардыгар

илиитигэр ылбыта.

1953 сыллаахха биһиги оройуоммут II Комустааҕар көһөн кэлбитэ. Киһи идэтинэн тугууга биригээдиригэр оскуоланы, оро саадын о.д.а. 30-ча объекте туппута.

10-ча сыл буолан баран Хамаҕатта нэһилиэтин Кириэс-Кытыл дэриэбинэтигэр олохсуйбута. Киһи туттааччы буолан ыал муннугун кэрийбэккэ эһилигэр дьэ тугубута. Кэлин ол дьэтигэр салтанан кэһэспитэ. Манна кээзэт Горнай киһи тэһэлохтоохтор ытыктабылларын ылбыта. А.С. Максимов тутуу үлэтигэр илиитин араарбатаҕа. Кэлин кырдыан пенсияҕа тахсан баран ыар куустан олорон кэбиспэтэҕэ. Трактор от тийэр стоговоһун онорууга кыһа-хото тугар маастар этэ. Сайынны быраата Бүтүрдүүн келе сыарҕатын сыһаарын иһэллэрэ. Кыһынны сыарҕа онороллоро.

Бу дойдуга кэлэн тугууга өр сылларга таһаарылаахтык үлэлээбитин иһин Москва куоракка норуот хаһаайыстыбатын ситинилэрин Бүтүн Союзтаары быһастапкатыгар ыппытара. Киһи түөһүн үгүс бойбуй орденнар уонна мэтээллэр кииргэтэллэр.

«Төһө да пенсияҕа тахсан олодор сайынны оттоон, сыарҕа, кыраабыл онорон, хотуур уктаан туһалырыттан Хамаҕатта олохтоохторо үөрэллэр» - диэн «Уоттаах сэрии сылларыгар» киинигэрэ горнайдар суруйбуттар. Кыра эрдэҕиттэн үлээҕэ эриллибит, сэрии уотуттан ордурут буйуй: «Үлэ киһини киһи оҕорор» - диэн ыччаты ыгырара, такайара.

Киһи Кэбээйттэн төрүттээх кэргэниээн Өлөксөндөрөлүүн 59 сыл биригэ олорон сэттэ оҕолом-муттарыттан билигин биһэ баар. Бҕык кырдыаҕастар орто дойдуга олорон ааспыт суолларын 17-тэ сиэн, 8-с хос сиэн салгыыллар.

Н. Кокорев, Хамаҕатта.

ЭРЭЙИ ЭНГЭРИНЭН ТЭЛЭН

Мин чысхааннаах буурҕанан улуйар Лена өрүс үрдүгэр кыра сырыһына биэрэккэ көһө сылдьар эбикон төрүттээх М. Ф. Колледжников-Кайгародова диэн ийэттэн төрөбүтүм.

1941 сыл ыам ыйыгар Күһүүр ситэтэ суох орто оскуоланы сэттэ кылааһын бүтэрбитим. Миигин кытары үөрэммит оҕолорум үгүстэрэ Дьокуускайга үөрэххэ киирбиттэрэ. Оттон мин ийэм ыарыһах, үөрэххэ барбатаҕым. Ийэм метод кабинекка остуорастыра, онно көмөлөһөрүм. 1941 сыл бэс ыйын 22 күнүгэр Аҕа дойдуну көмүскүүр сэрии саҕаламмыта. Оттон ыла карточнай система олохтонон, талонунан үлэтир киһиэхэ 800 грамм килиэби, ийитимнигэ 300 грамы биэрэллэрэ. Хата биһиги өлбөт быабытыгар остолобуойга тух да талона суох минни, хааһыны атыылыллар, нэһилиэниэни абыраабыттара, ынах арытын лааппыга куруутун атыылыллар.

Үөрэххэ киирбэтэх оҕолору балыксыттар биригээдэлэрэ тэрийэн, балыктаа хоту Тиит Арыыга илпиттэрэ. Сэрии бүтүөр диэри балык заводугар балыктаабыппыт.

Салайааччыбыт учууталбыт Г. Г. Свинобоев диэн үлэлэппитэ. Тиит Арыыга тийэн, балык заводуттан ыраах балаакканан, тордонуан өрүс кытытыгар түспүппүт. Улахан тыал түстэҕинэ эрэ сыһыанарбыт. Балыктаабыт балыктыын кыра оҕочонон эрдэн, заводка иддээн туттарабыт.

Мин учаратым кэллэбин, оҕочобун сатаан салайан эрдэбэккэбин, наар үөс диэки киирэрим. Ууттан куттанабын, оҕочобун сүүрүк үөһэ бэчимэнэн соһорум. Оннук эрдэҕинэн, заводпар хойут тийэрим. Хата балыктын үлэһиттэр таһан биэрэллэрэ, көмөлөһөн абырыллар.

Биир кыһын Тиит Арыыга бараахха кыстаабыппыт. Уу аҕалыт сылба маһын отторбут. Электричество кэлиэ дуо, суох. Кыраһыһынан лаампаланан сырдатарбыт, лаампа таһаа суоҕар өстүкүлэ баанкаанна таас онгосторбут. Эрэйи энгэринэн көрсөн, сайынна тийибиппит.

Дьэбэтигэр ахтылланнаах Күһүүрбүтүгэр 1944 сыл күһүн балаҕан ыйын бүтүүтүгэр кэлибиппит уонна онно хаалбыппыт.

Кыайыһы күнүн 1945 сыл ыам ыйга халлаан итигэн, былгыттаах күнүгэ самыыр ил-ил түһэрэ. Партия райкомун кэннигэр Ленин скверигэр мийтин оҕорбуттара. Дьон-сэргэ, оҕо-уруу үөрэн-көтөн мустубуттара.

1945 сыл ыам ыйыгар типографияҕа үөрэнээччи-наборщиктынан үлэлээн, кэнники хаһыат матырыйаалын таларым. Хаһыаты бэчээттир массынаҕа тэрилтэлэртэн бланкаларга сакаас ылан бэчээттирбит. 1946 сылга былбардар ытыллыбыттар, бюллетены түүннэри-күнүстэри бэчээттээн, былбар комиссиятыгар биэрэбит. Оччолорго М. Сибиряков хаһыакка редактордыра, оттон эпизиттир секретарь — Деловорова. Биһиги наборщиктар төрдүө этибит, хаһыаты бэчээттир печатник баара, корректор туспа этэ. Типографияҕа 1953 сылга диэри үлэлээбитим. Онтон райкомна — счетовод-кассирьнан. Райком бастакы секретара Деловоров этэ. Иккис секретарь — Роман Кутуков.

М. ЕГОРОВА, үлэ, тыыл ветерана. Нам с.

АЙЫЛБАТТАН ДЬОБУРДААҕА

Мин кыра сырыттаһына, атытыгыгар Бүөччээннээх диэн элбэх оҕолоох дьон олоруттара. Олус сымнаҕас майгылаах ыаллар этэ. Ийэлэрэ Настаа намыһын баҕайы куолаһынан дьону, оҕолору кытта кэпсэтэрэ. Кыра оҕолордоох дьонго бука мэйһидээн да эрдэхпит буолуо, ордук мин - атаах, ыал соҕотох оҕото, мэнник-тэник баҕайы этим, ону олох да мөхпөт этилэр.

Аҕаларын киһи барыта Атаҕа суох Бүөччээн диэн ааттыыллара. Кырдык уҕуоһунан кыра этэ уонна сизибигэр тугу эрэ укта сылдьар курдуга. Саас ат айааһыллара, онно оҕолор дал күнүтүн үрдүгэр олорон, уһун күнү быһа көрөрбүт. Онно Бүөччээн сымсатын сөҕөрбүт. Төһө да кыра уҕуохтаах буоллар - akka хатаастыа эрэ көрөх, ат үрдүгэр баар буола охсоро уонна киһи айааһаабыт ата түргэник мииниллэр да, көлүнэр да буоларын бэлиэтир этибит.

Биридэ дьэбэр кэлэн таайыттан: «Ити Бүөччээн сизибигэр тугу укта сылдьара буолуой?» - диэн ыйытабын. Таайым соһуйда уонна мөһө быһастаан: «Киһи akka оһоллонон атаһын быстарыт, онтуката сыһаа оспут» - диэтэ. Онтон мин салгыы аны хайгыы көрбүппүн: «Бүөччээн төһө да кыра буоллар, наһаа күүстээх, аттары оҕуурдаан түргэнник тутар. Киһи айааһырт аттара сотору мииниллэр, көлүллэр буолаллар» — диэбиппэр таайым үөрэн, хайҕаата: «Хата иньэ диэ, дьон үлээҕэ сыһыанһын кыра эрдэххиттэн көрөн үөрэн», — диэн буолла, төбөбүттэн имэрийдэ.

Кэлин обургу буолан баран, сайын окко сылдьарым, онно икки сайын Бүөччээн биһиги биригээдэбитигэр повардаабыта. Киһи сүрдээх дьобурдаах эбит этэ - косилка, мунһар алдыаннарына өрөмүөнүгүр. Оттон атырдыах, кыраабыл, кыдама туһунан этэ да барбаккын - сайын устата төһөлөөх элбэи оҕороро буолуой? Биһиги сороҕор силлэс уга сылдьан баҕаттан куттанан, кыраабылбытынан кырбаан, алдыаттаһытына да мөхпөт, оҕоро охсон биэрэр. Мин трактор косилкатыгар сылдьарым. Киһэ буолла да уһун баҕайы хотууру чочуга тутан сытыылыбыт. Мин сатаабаппын даҕаны, кыайбаппын даһын. Ону икки сайын Бүөччээн көмөлөһөн абыраабыта. Сороҕор бөйөттэ сытыылыра, сороҕор уолаттары дьаһайара. Уолаттар волейболлуу охсоору ыксаатахтарына: «Чэ, оонньоон, мин бэйэм да сытыылыбым» - диэн сымнаҕас баҕайытык сөбүлэһэрэ. Киһэ чаасытыгар утуһан биэрбэккэ, оонньоу сылдьаары, кэпсэтэ олоороу гынабыт. Оччоҕо Бүөччээн остуоруйа, араас быһылааннары кэпсиэрэ уонна таабырын тайтарара. Кэлин билбиппит, ол таабырыннарын бэйэтэ айар эбит. Биир таабырыны сайынны быһа таайбатахпыт. Киһибит да кытаанаҕа - олох эпиптэ. Туохха сыһыаннааһын эттэҕинэ боростуой баҕайы курдук этэ да, таайыта кыаллыбатаҕа. Ону кэлиин-кэлин үлэһит буолан баран, киһилэргэ ыалдытты бары сылдьан, ыйыппытым, таайыта кырдык боростуой - аан күлүүһэ уонна боробуойа эбит.

«Ол сағана эһиэхэ хайдах таайтарбытым буолла, билигин манньк диибин», — диэн баран иккитэ хатылаабыта, ол сағана өйдөөбүтүм - билигин тух да өйбөр хаалбатах. Сурунуохха баар эбит. Уопсайынан, эдэр эрдэххэ киһи кыраҕа да, улаханна да суолта биэрбэт. Ол сыһаа эбит. Арай, мин ити Бүөччээн оҕоньор остуоруйаларын, кэпсээннэрин, чэ, баҕар кылгастык, таабырыннарын эрэ да буоллар суруммут буолуум - бука наада уонна туһалаах буолуо этэ ээ. Итини этэн туран бу Бүөччээн, Зырянов Петр Федорович, биир улахан кэрэхсээнэр, туһалаах талаана сурукка-бичиккэ түспэккэ, дьон-норуот билиитигэр тахсы-

бакка хаалбытынан хомойон суруйан эрэбин - ол киһи араастаан тостубут уҕуоһу тутар дьарыга.

Оһолго түбэһэн, атаах, хомурҕан араастаан эчэйбитин, тостубутун имэрийэн туттара, оһороро. Оннооҕор врачтарга туттарылан баран сыһаа оспут, хардары барбыт эчэйиилэри көннөрөрө.

Үөдэйгэ өр кэмгэ фельдшеринэн үлэлээбит Кондакова Екатерина Иннокентьевна манньк кэпсиир:

— Мин Үөдэйгэ 1957 с. үлэли кэлээт, сотору буолаат, ити Петр Федорович туһунан билбитим. Петр Гаврильевич Ядрев akka оһоллонон, атаһын икки утаһынын тоһутан, олох окко сылдьарын, туппута — үчүгэйдик уонна түргэнник оспута. Ол атаһын Бүөтүр доволонноон да көрбөт этэ. I Хомустаахтан врач Муксунова Мария Васильевна кэргэнэ Афанасий атаҕа тостубутун Намна туттарыта хардары оһон, атаҕа аҕарынааҕар кылгас буолан хаалбыт этэ. Врач укуолаабытын кэниэ, Бүөччээн өр баҕайы имэрийэр. Атаһын оронго баайар, ону Афанасий бэйэтэ тардынан араарыт. Ол кэинэ дьэ имэрийи бөһөнөн көтүрэн баран, иккиһин туппута. Атаҕа түргэнник оспута уонна атаһына тэһэспиттэрэ. Билигин ол Афанасийдаах Аммаҕа ололорлор. Төһө да кырылдар, атаҕа эрдэйдэбэт. Элбэх оҕону, киһини абыраабыта. Улуу бары нэһилиэккэригэр, оннооҕор атын да улууска ыгыран иддээн, эмтэтэрэллэрэ» - диэн билингэ диэри истигник саныыр өр сыл дьон доруобуйатын харыстабылыгар сыратын биэрбит кырдыаҕас фельдшер.

Охлопкова Валентина Михайловна диэн Никольскайтан булгунун өлөрөн кэлбитин Үөдэйгэ Зыряновка иддэбитим. Оҕоньор имэрийэн баран: «Уҕуох үлтүрүйэн аллара түспүт» - диэбитэ уонна улууска баран рентгенгэ устубуппун кырдык оннук этэ. Эттээх-сииннээх баҕайы дьахтар кырдык да булгунэ халын, ону Бүөччээн өр бодуустанан туппута. Кэлин Валентина ол илиитинэн эрдэйдэмтэҕэ. Өргө диэри манньк-сыттаабыта.

Дьон көрдөстөүүнэ түөнүүрү эмиз сатыыра. Кыа диэни эрдэттэн бэлэмниирэ. Ыалдьар, дьарҕарар сирдэригэр кыаны ууран уматар, ыарыгыта уҕарыйдын диэн кытыый үгүрүүн уулар. Сэппит сирэ бааһылар, оччоҕуна ыарытын тардар.

Бүөччээн улахан кыһа Екатерина Петровна манньк кэпсиир: «Аҕабыт манньк дьобуран, талаанын ыйыталаспака, суруммакка хаалбыппыт. Бэйэтэ да кими да үөрөппэтэх. 80-с сылларга оройуонтан биир хирург кэлэн ыйыталастыра. Сарт хайдах оҕоһууларын көрбүтэ уонна кэлин биллэбэтэҕэ. Медицинаҕа сыһыаннаах дьон үөрөспиттэрэ, сурукка түһэрбиттэрэ буоллар — өссө да элбэх киһи туһанаҕа хааллаҕа. Тугу барытын сатыыра, уһанар, ас астыыр, хаатынка улларар этэ. Наһаа ыраас-чэччи уонна уурбунт-туппунт курдук туттунуулааҕа. 78 сааһыгар ыалдьан өлбүтэ».

Кыһа өссө аҕата баарына өйдөөн, төһө элбэх киһи эмтэммитэ буолуой диэн 61 киһини испиһэктээбиттэр. Онно илиити, атаҕа, хомурҕана, булгунэ тостубут, көннөрөн тутуу, булгунэ, холо тахсыбыт, тобугун чааскыта алдыаммыт диэн бэлиэтээһинэр элбэхтэр. Дьэ мантан көстөр төһөлөөх элбэх киһини, оҕону уһун, ыарахан ыарыттан быһаабыта бу үөрээҕэ суох, инбэлиит, кырдыаҕас саха оҕоньоро. Билингэ кэм эбитэ буоллар - норуот эмчитэ диэн ааттаныа эбитэ буолуо.

Е. НЕУСТРОЕВА, учуутал. I Хомустаах

Программа ТВ с 10-20 июля по 16-е июля

Понедельник, 10 июля

1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Вавилонская башня".
Сериал.
10.15 Поле чудес.
11.15 Веселые истории в журнале "Ералаш".
11.30 Сериал "Лето наших надежд".
12.00 Новости.
12.15 Телеканал "Добрый день".
12.50 Острозюжетный фильм "Суровые километры".
14.30 Программа "Вместе".
15.00 Новости.
15.20 Мультсериал "Невероятные приключения Джонни Квеста".
15.40 Звездный час.
16.10 "...До шестнадцати и старше".
16.40 Вкусные истории.
16.55 "Вавилонская башня". Сериал.
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.20 Банка комиксов.
18.50 Веселые истории в журнале "Ералаш".
19.00 Погода.
19.05 Наталья Варлей, Георгий Виноградов в комедии "Большой аттракцион".
20.45 "Спокойной ночи, малыши!".
21.00 Время.
21.40 Сериал "Секретные материалы".
22.35 П.Шеремет. "Чеченский дневник". Часть 1-я.
23.05 Время футбола.
23.45 Ночной детектив. Сериал "Майк Хаммер: Кто смеется последним".
00.45 Новости.
01.00 "Паранормальные явления. Закрытое досье". До 01.45
2-я программа
Канал "Россия"
00.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 "ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!"
06.35, 08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
07.20, 09.20, 13.20 "Черным по белому".
07.30 "Почта РТР".
08.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
09.35 "Ну, погоди!". Мультсериал.
09.45 "Черный пират". Мультсериал (Италия).
10.15 "Цыганка". Телесериал (Аргентина).
11.05 "Санта-Барбара". Телесериал (США).
12.00 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
13.00 ВЕСТИ.
13.35 "Марьяна роша".
14.05 "Черная жемчужина". Телесериал (Аргентина).
14.55 "Богатые и знаменитые". Телесериал (Мексика-Аргентина).
15.50 "Два рояля". Музыкально-развлекательная программа.
16.40 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
17.00 ВЕСТИ.
17.30 "Сто к одному". Телеигра. ЯКУТСК
18.20 "Дальний Восток".
18.50 "Выбираем профессию". РОЯШ ЯГУ.
19.15 Видеозарисовка.
19.20 "Хлеб-всему голова". К 60-летию Якутского хлебокомбината.
19.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
19.50 Реклама.
Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Дикий ангел". Телесериал (Аргентина).
22.35 "Дежурная часть".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 Международный конкурс молодых исполнителей эстрадной песни "Витебск-2000". До 01.15
3-я программа
Канал "Россия"
18.20 "Королева Марго". Телесериал.
19.25 "Вино-шоу-кур". До 20.00

Вторник, 11 июля

1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.20 "Вавилонская башня". Сериал.
10.20 Пока все дома.
10.50 Колесо истории.
11.30 Сериал "Лето наших надежд".
12.00 Новости.
12.15 Телеканал "Добрый день".
12.45 Мультсеанс.
13.05 Республика ШКИД продолжается. Валерий Золотухин в фильме "Наше призвание". 1-я серия.
14.30 Программа "Вместе".

15.00 Новости.
15.20 Мультсериал "Невероятные приключения Джонни Квеста".
15.40 Царь горы.
16.10 "...До шестнадцати и старше".
16.40 Вкусные истории.
16.55 "Вавилонская башня". Сериал.
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.15 Здесь и сейчас.
18.30 Зоя Федорова и Александр Демьяненко в комедии "Взрослые дети".
20.00 Погода.
20.00 Жли меня.
20.45 "Спокойной ночи, малыши!".
21.00 Время. Информационный канал.
21.50 Приключенческий сериал "Бангкок Хиттон".
22.50 П.Шеремет. "Чеченский дневник". Часть 2-я.
23.20 Эдвард Радзинский. "Кровь и призраки русской смуты". Фильм 1-й.
00.10 Новости.
00.25 "Служба новостей". Сериал. До 01.10
2-я программа
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 "ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!"
06.35 Дневник фестиваля искусств "Славянский базар в Витебске-2000".
07.20, 09.20, 13.20 "Черным по белому".
07.30 "Почта РТР".
08.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
09.35 "Ну, погоди!" Мультсериал.
09.45 "Черный пират". Мультсериал (Италия).
10.15 "Цыганка". Телесериал (Аргентина).
11.05 "Санта-Барбара". Телесериал (США).
12.00 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
13.00 ВЕСТИ.
13.35 "Марьяна роша".
14.05 "Черная жемчужина". Телесериал (Аргентина).
14.55 "Богатые и знаменитые". Телесериал (Мексика-Аргентина).
15.50 "Два рояля". Музыкально-развлекательная программа.
16.40 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
17.00 ВЕСТИ.
17.30 "Сто к одному". Телеигра. ЯКУТСК
18.20 Сиртэн силе тардынан.
18.35 "ТЮОЛБЭ". Олекминский улус.
19.00 Международная конференция "Физико-технические проблемы Севера".
19.25 "2000 добрых дел". "Толой-Дирин" (Чурапчы улууһа). "Пульс народной стройки" (п.Тумул).
19.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
19.50 Реклама.
Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Дикий ангел". Телесериал (Аргентина).
22.35 "Дежурная часть".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 Торжественная Церемония закрытия IX Международного фестиваля искусств "Славянский базар в Витебске-2000".
01.10 ВРЕМЯ КИНО. Фэй Дэнцзян в фильме "Человек и закон" (США).
03.10 Дневник фестиваля искусств "Славянский базар в Витебске-2000". До 02.25
3-я программа
Канал "Россия"
18.20 "Королева Марго". Телесериал.
19.25 "Устами младенца". Телеигра. До 20.00

Среда, 12 июля

1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.20 "Вавилонская башня". Сериал.
10.20 "Здоровье" (с сурдопереводом).
10.50 Жди меня.
11.30 Сериал "Лето наших надежд".
12.00 Новости.
12.15 Телеканал "Добрый день".
13.00 "Наше призвание". 2-я серия.
14.30 Программа "Вместе".
15.00 Новости.
15.20 Мультсериал "Невероятные приключения Джонни Квеста".
15.40 Зов джунглей.
16.10 "...До шестнадцати и старше".
16.40 Вкусные истории.
16.55 "Вавилонская башня". Сериал.
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.20 Маски-шоу.
18.45 Здесь и сейчас.
18.55 Погода.
19.00 Наталья Гундарева и Александр Михайлов в фильме "Одиноким предоставляется общежитие".
20.45 "Спокойной ночи, малыши!".
21.00 Время. Информационный

18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.20 "Город слепых".
18.35 Здесь и сейчас.
18.45 Погода.
18.50 Анни Жирардо и Филип Нуаре в комедии "Украли бедро Юпитера".
20.45 "Спокойной ночи, малыши!".
21.00 Время. Информационный канал.
21.50 Приключенческий сериал "Бангкок Хиттон".
22.45 П.Шеремет. "Чеченский дневник". Часть 3-я.
23.15 Эдвард Радзинский. "Кровь и призраки русской смуты". Фильм 2-й.
00.05 Новости.
00.20 "Служба новостей". Сериал. До 02.05
2-я программа
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 "ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!"
06.35 Дневник фестиваля искусств "Славянский базар в Витебске-2000".
07.20, 09.20, 13.20 "Черным по белому".
07.30 "Почта РТР".
08.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
09.35 "Ну, погоди!" Мультсериал.
09.45 "Черный пират". Мультсериал (Италия).
10.15 "Цыганка". Телесериал (Аргентина).
11.05 "Санта-Барбара". Телесериал (США).
12.00 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
13.00 ВЕСТИ.
13.35 "Марьяна роша".
14.05 "Черная жемчужина". Телесериал (Аргентина).
14.55 "Богатые и знаменитые". Телесериал (Мексика-Аргентина).
15.50 "Два рояля". Музыкально-развлекательная программа.
16.40 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
17.00 ВЕСТИ.
17.30 "Сто к одному". Телеигра. ЯКУТСК
18.20 Программа передач.
18.25 Министерство молодежи РС(Я): Сезонное трудоустройство молодежи. Прямой эфир.
19.00 "Выбираем профессию". Якутский базовый медицинский колледж.
19.10 II-й республиканский конкурс "Лучший производитель бриллиантов".
19.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
19.50 Реклама.
Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Дикий ангел". Телесериал (Аргентина).
22.35 "Дежурная часть".
23.00 ВЕСТИ.
23.35 ВРЕМЯ КИНО. Элизабет Тейлор в мелодраме "Среди друзей" (США).
01.25 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Политический триллер "Внутренний враг" (США). До 02.50
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Сто к одному". Телеигра.
18.20 "Королева Марго". Телесериал.
19.25 САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР. Политический триллер "Внутренний враг" (США). До 02.50
4-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Сто к одному". Телеигра.
18.20 "Королева Марго". Телесериал.
19.25 САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР. Политический триллер "Внутренний враг" (США). До 02.50

Четверг, 13 июля

1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.20 "Вавилонская башня". Сериал.
10.20 "Смехопанорама" Евгения Петросяна.
10.50 "Человек и закон" (с сурдопереводом).
11.30 Сериал "Лето наших надежд".
12.00 Новости.
12.15 Телеканал "Добрый день".
13.00 Мультсеанс.
13.10 "Наше призвание". 3-я серия. Заключительная.
14.30 Программа "Вместе".
15.00 Новости.
15.20 Мультсериал "Невероятные приключения Джонни Квеста".
15.40 Программа "100%"
16.10 "...До шестнадцати и старше".
16.40 Вкусные истории.
16.55 "Вавилонская башня". Сериал.
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.20 Маски-шоу.
18.45 Здесь и сейчас.
18.55 Погода.
19.00 Наталья Гундарева и Александр Михайлов в фильме "Одиноким предоставляется общежитие".
20.45 "Спокойной ночи, малыши!".
21.00 Время. Информационный

канал.
21.50 Приключенческий сериал "Бангкок Хиттон". Заключительная серия.
22.45 П.Шеремет. "Чеченский дневник". Часть 4-я.
23.15 Эдвард Радзинский. "Кровь и призраки русской смуты". Фильм 3-й.
00.05 Новости.
00.20 "Служба новостей". Сериал. До 02.05
2-я программа
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 "ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!"
06.35, 08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
07.20, 09.20, 13.20 "Черным по белому".
07.30 "Почта РТР".
08.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
08.35 "Ну, погоди!" Мультсериал.
09.45 "Черный пират". Мультсериал (Италия).
10.15 "Цыганка". Телесериал (Аргентина).
11.05 "Санта-Барбара". Телесериал (США).
12.00 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
13.00 ВЕСТИ.
13.35 "Марьяна роша".
14.05 "Черная жемчужина". Телесериал (Аргентина).
14.55 "Богатые и знаменитые". Телесериал (Мексика-Аргентина).
15.50 "Два рояля". Музыкально-развлекательная программа.
16.40 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
17.00 ВЕСТИ.
17.30 "Сто к одному". Телеигра. ЯКУТСК
18.20 Программа передач.
18.25 Министерство молодежи РС(Я): Сезонное трудоустройство молодежи. Прямой эфир.
19.00 "Выбираем профессию". Якутский базовый медицинский колледж.
19.10 II-й республиканский конкурс "Лучший производитель бриллиантов".
19.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
19.50 Реклама.
Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Дикий ангел". Телесериал (Аргентина).
22.35 "Дежурная часть".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 НАШЕ ДЕЛО. Программа Станислава Кучера.
00.30 ВРЕМЯ КИНО. Майкл Кейн в детективе "Смертельная ловушка" (США).
02.30 ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА. До 03.30
3-я программа
Канал "Россия"
18.20 "Королева Марго". Телесериал.
19.25 "Освобождение". Документальный фильм. До 20.00

Пятница, 14 июля

1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.20 "Вавилонская башня". Сериал.
10.20 Антонина Шуранова в программе "Женские истории".
10.50 Клуб "Белый попутай".
11.30 Сериал "Лето наших надежд".
12.00 Новости.
12.15 Телеканал "Добрый день".
12.45 Валерий Золотухин в фильме "Я - вожатый форпоста".
14.30 Программа "Вместе".
15.00 Новости.
15.20 Мультазбука.
15.50 КВН-2000.
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.20 Дженгльмен-шоу.
18.45 Здесь и сейчас.
18.55 Человек и закон.
19.35 Погода.
19.40 Поле чудес.
20.45 "Спокойной ночи, малыши!".
21.00 Время. Информационный канал.
21.55 Детектив Агаты Кристи "Мужчина в коричневом костюме".
23.40 Песня года.
00.30 Новости.
00.45 Ночной кинозал. Дорога в бездну в триллере "Настоящие американцы". До 02.40
2-я программа
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.20 "Тысяча и один день".
06.30 "Диалоги о рыбалке".
07.20, 09.20, 13.20 "Черным по белому".
07.30 "Почта РТР".
07.40, 08.45 "ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!"
08.20 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
09.35 "Ну, погоди!" Мультсериал.

ал.
09.50 "Москва - Минск".
10.15 "Цыганка". Телесериал (Аргентина).
11.05 "Санта-Барбара". Телесериал (США).
12.00 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
13.00 ВЕСТИ.
13.35 "Марьяна роша".
14.05 "Черная жемчужина". Телесериал (Аргентина).
14.55 "Богатые и знаменитые". Телесериал (Мексика-Аргентина).
15.50 "Два рояля". Музыкально-развлекательная программа.
16.40 ТЕЛЕСПЕЦНАЗ.
17.00 ВЕСТИ.
17.30 "Сто к одному". Телеигра. ЯКУТСК
18.20 Программа передач.
18.25 Фильм-детям.
18.40 "Лик". Даша из Харбина.
19.00 Об экологической безопасности бассейна реки Лена.
19.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
19.50 Реклама.
Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.45 ВРЕМЯ КИНО. Боевик "Технострел".
22.35 "Дежурная часть".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Триллер "Звонок в преисподнюю" (Италия).
01.15 Рок-фестиваль "Крылья". До 02.05
3-я программа
Канал "Россия"
18.20 "Королева Марго". Телесериал.
19.25 "Городок". Развлекательная программа. До 20.00

Суббота, 15 июля

1-я программа
Канал ОРТ
08.00 Новости.
08.15 Слово пастыря. Митрополит Кирилл.
08.30 Сериал "Все путешествия команды Кусто". "Люди в пустынном море".
09.25 "Играй, гармонь любимая!"
09.55 Веселые истории в журнале "Ералаш".
10.10 Смак.
10.30 Документальный детектив. "Берлинское противостояние". Дело 1956 года.
11.00 "С легким паром!" В гостях у Михаила Евдокимова.
11.35 Утренняя почта.
12.05 Дневной киносеанс. Владимир Давыдов в приключенческом фильме "Застава в горах".
14.15 "В мире животных".
15.00 Новости.
15.10 Фильм "Одиссея капитана Блада". 1-я серия.
16.20 Седьмое чувство.
17.05 Угадайка.
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.15 Любовь Соколова в программе "Женские истории".
18.45 Веселые истории в журнале "Ералаш".
19.00 Валерий Леонтьев в концертной программе "Фотограф сновидений".
21.00 Время.
21.40 Откройте комедии! Клара Лучко, Александр Збруев и Георгий Виноградов в фильме "Опека".
22.20 Коллекция Первого канала. Аль Пачино в криминальной драме "...И правосудие для всех". До 01.30
2-я программа
Канал "Россия"
08.00 "Братец Кролик и братец Лис". Мультфильм.
08.10 "Меридиан". Фильм для детей (Франция).
09.30 "Почта РТР".
10.00 "ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!"
10.50 "Сто к одному". Телеигра.
11.35 САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР. 12.05 "Друзья-III". Комедийный телесериал (США).
12.35 "Золотой ключ".
13.00 ВЕСТИ.
13.20 "К-2" ПРЕДСТАВЛЯЕТ: "Человек играющий" в программе Владимира Оренова "Фрак народа". Памяти Григория Горина.
14.15 ДНЕВНОЙ СЕАНС. Василий Меркурьев, Борис Чирков и Александр Борисов в лирической комедии Михаила Калатозова "Верные друзья".
16.05 "Том и Джерри". Мультсериал (США).
16.15 "Планета Земля".
17.10 "Вечера в Политехническом". Юрий Шевчук.
ЯКУТСК
18.05 "Билинии" программа.
18.35 "Выбираем профессию". Якутский инженерно-технический институт.
18.55 "Консультации для абитуриентов". Специальности.

19.15 "Лена-ТВ". Истинный идилит.
Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.45 "АНШЛАГ" и К.
21.50 ВРЕМЯ КИНО. Сергей Бодров-младший, Виктор Сухо-руков и Вячеслав Бутусов в фильме Алексея Балабанова "Брат".
23.45 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Эротическая комедия "Так держать, Эммануэль!" (Великобритания).
01.20 Чемпионат мира по автогонкам в классе "Формула-1". Гран-при Австрии. Квалификация. До 02.30
3-я программа
Канал "Россия"
18.05 МОЯ СЕМЬЯ.
19.05 "Два рояля". Музыкально-развлекательная программа. До 20.00

Воскресенье, 16 июля

1-я программа
Канал ОРТ
08.00 Новости.
08.10 "Служу России!"
08.40 Вкусные истории.
02.55 "Дисней-клуб": "Аладдин".
09.20 Утренняя звезда.
10.10 "Непутевые заметки" Дм. Крылова.
10.30 Пока все дома.
11.05 Семейная комедия "Альф".
11.35 Здоровье.
12.05 Дневной киносеанс. Елена Цыплакова и Елена Проклова в фильме "Какие наши годы".
14.00 "Клуб путешественников".
14.40 История одного шедевра. Русский музей.
15.00 Новости.
15.10 "Одиссея капитана Блада", 2-я серия.
16.30 "Дисней-клуб": "101 далматинец".
17.00 "Дисней-клуб": "Новые приключения Винни-Пуха".
17.25 Алексей Маресьев в программе "Жизнь замечательных людей".
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.15 Большая смехопанорама Евгения Петросяна.
18.55 Веселые истории в журнале "Ералаш".
19.15 Золотая серия. Итальянская любовь Леонида Ярмольника в комедии "Московские канникулы".
21.00 Авторская программа Сергея Доренко.
21.50 Погода.
21.55 Мировое кино. Смертельная партия Кристофера Ламберта в триллере "Ход королевы". До 00.05
2-я программа
Канал "Россия"
08.00 "Шпионские страсти". Мультфильм.
08.20 "Папа, мама, я - спортивная семья".
09.20 "Устами младенца".
09.50 "ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!"
10.30 "АНШЛАГ" и К.
11.30 "Городок". Развлекательная программа.
12.00 РУССКОЕ ЛОТО.
12.40 "Жар-птица", "Пипа и Бук". Мультфильмы.
13.00 ВЕСТИ.
13.20 Людмила Гурченко, Михаил Жаров и Фанна Раневская в музыкальной комедии "Девушка с гитарой".
15.00 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
15.55 КИНОТЕАТР "РОССИЯ". Людмила Чурсина, Вячеслав Шалевич и Ольга Кабо в авантюрной комедии "Любовь немолодого человека".
ЯКУТСК
17.20 Об организации летнего отдыха детей в республике.
17.40 "Консультации для абитуриентов". Русский язык.
18.00 "Молодая пресса-2000". I-ый Региональный фестиваль молодых журналистов Дальнего Востока.
Канал "Россия"
18.20 ВРЕМЯ КИНО. Сергей Юрский и Владимир Винокур в эксцентрической кинокомедии "Пистолет с глушителем".
20.00 ЗЕРКАЛО.
20.55 Олег Янковский и Ксения Качалина в фильме "Тыма".
21.55 Чемпионат мира по автогонкам в классе "Формула-1". Гран-при Австрии.
00.00 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Кевин Костнер, Деннис Куэйд и Джим Хэкмен в вестерне "Неистовый рэйдджер Вайт Эрп" (США). До 02.15
3-я программа
Канал "Россия"
17.20 "Золотые рыбки". Короткометражный художественный фильм.
17.45 "Международная панорама" с Александром Гурновым. До 18.20

Россия байыаннай историкта көрдөрүрүнэн, былыр-былыргыттан Аҕа дойду көмүскөчүлөрү героизмы уонна холобура суох хорсуун быһыыны көрдөрүлөрө. Нуучча сэриитин модун кыада, албан аата Российскай государство тутулууга суох буолуу-

рө. Биниги офицерскай корпусу патриотизмынан, Аҕа дойдутугар бэриниллээрин уратылаах. Л. Н. Толстой офицер аналтын манньк суруйбута: «Нуучча офицердара, улуу аналгытын өйдөөг, итэ-рэйиң, ханнык баҕарар саар-

МОСКВАТААҔЫ БАЙЫАННАЙ УНИВЕРСИТЕТ манньк факультеттарга үрдүк үөрэхтээх байыаннай идэлээх офицердары бэлэмниир:

байыаннай-психологическай («психология» идэтигэр «психолог» квалификацията интэриллэр), культура уонна журналистика манньк идэлэргэ: а) «социальной-культурнай үлэ менеджера» квалификацияны интэриг туран социальной-культурнай үлэ, б) «журналист» квалификациятын интэриг туран журналистика, байыаннай-социальной үлэ манньк идэлэргэ: а) «социолог» квалификациятын интэриг туран общественнай-государственной бэлэмнээһин уонна социология, б) «социальной үлэ специалист» квалификациятын интэриг туран социальной үлэ уонна быраабы кэһини сэрэтин,

байыаннай-юридическай манньк идэлэргэ: а) «юрист» квалификациятын интэриг туран «юри-стконсультскай үлэ», «юри-спруденция» идэтэ, б) «юрист» квалификациятын интэриг туран «судебнай үлэ», «юриспруденция» идэтэ, прокурорскай-следственной («юрист» квалификациятын интэриг туран «прокурорскай-следственной үлэ», «юриспруденция» идэлэргэ,

омуктар тыллара («икки омук тылын билэр тылбаасчыт-референт» квалификациятын интэриг туран «омук тыла», «лингвистика», «культуралар икки ардыларынааҕы коммуникация» идэлэргэ), атын дойдудардааҕы байыаннай информацията («икки омук тылын билэр тылбаасчыт-референт» квалификациятын интэриг туран «лингвистика», «культуралар икки ардыларынааҕы коммуникация» идэлэргэ).

Байыаннай-юридическай отделениегэ олохтоммут ирдэбиллэргэ эппиэттиир кыргыттар уонна дьахталлар эмиз ылыллаллар. САНКТ-ПЕТЕРБУРДААҔЫ БАЙЫАННАЙ-ТОПОГРАФИЧЕСКАЙ КОМАНДНАЙ УЧИЛИЩЕ геология, топография уонна картография уобаластарыгар профессионал-офицердары бэлэмниир.

РАКЕТНАЙ СЭРИИЛЭР ПЕРМНЭЭБИ БАЙЫАННАЙ ИНСТИТУТА манньк идэлэргэ үрдүк байыаннай үөрэхтээх офицердары бэлэмниир:

— ракеталар уонна космическай аппараттар стартовой уонна техническай комплекстарга, — көтөр аппараттар салаллыларын системата, — техническай система-ларга салалта уонна информатика, — физическай установка-ларга электрика уонна автоматика.

БАЙЫАННАЙ-МЕДИЦИНСКЭЙ АКАДЕМИЯ «байыаннай врач» квалификациятын интэриг туран үрдүк үөрэхтээх офицердары б сыл устата бэлэмниир. Үгүс байыаннай үөрэх заведениелара араас идэлэргэ кадрдары итээн таһаараллар.

Араас интэриэһиргиир бопһуруостаргытын байыаннай комиссариаттан билсин.

Нам улууһун байыаннай комиссариат майор А. ЕРШОВ

МАХТАНАБЫТ

Биниги аҕабыт, РСФСР үтүөлээх учуутала, Дьяконов Лазарь Александрович бэс ыйын 13 күнүгэр киин балыһа хирургическай отделениегэр ыарахан туруктаах киирбитэ. Бэс ыйын 15 күнүгэр дылы эмтээн-кэтээн көрөн баран, хирург Семенов Иннокентий Константинович, анестезиолог Тимофеев Семен Петрович сүбөлөһөн баран төһө да «операционнай риск» улахан үрдүнэн аҕабыт сааһа кырдыаһынан, урут инфаркты сылдыбытынан, быра улахан ыарылаарынан, киһини быһыһып туһугар операциялыырга быһаарыммытара. Бырыгыр уонна үөһүгэр сүрдээх ыарахан уустук операцияны б чаас устата онорбуттара. Иннокентий Константинович чачы бэйэтин идэтин толору баһылаабыт, көмүс тарбахтаах хирург буоларын өссө төгүл көрдөрдө.

Анестезиолог врач Семенов Петрович үрдүк кылаастаахтык наркоһу биэрэн операция этэнгэ аһарын ситистэ, наркозтан аҕабыт чэпчэки тахсыбыта.

Операция кэһини ээри кэһин, эмин-тому профессиональнай үрдүк таһымнаагыттаннар аҕабыт сүүрбөччэ хонугунан бааһа барыта оһон дьэтигэр тахсан, олоххо иккиттэри эргиллэбитигэр үөрүүтүп улахан.

Биниги, Лазарь Александрович оҕолоро, кийииттэргэ, күтүөттэргэ, сизннэргэ, аймахтара хирург Семенов Иннокентий Константиновичка, анестезиолог Тимофеев Семен Петровичка, реанимация, хирургия отделение тыны бары сизэртэлэригэр, санитаркаларыгар үрдүк профессионализмнарыгар сүгүрүйүбүт, киһилэр кыһамныыларыгар, эйэҕэс сыһаннарыгар махтанабыт. Өссө да дьон туһугар үлэли-хамны сылдылаа-рыгар, тус олохторугар дьолу-соргуну, кытаанак доруобуйаны баҕарыбыт.

Аҕабыт Дьяконов Лазарь Александрович, үлэтинэн-хамнаһынан дьонго сэргээс сыһанынан улуус дьоно сыаналыыларын бу ыарахан кэммитигэр, аҕабыт ыалды сыйтааһына, өссө төгүл биллибит.

Ыксаллаах кэммитигэр Хатырыктан кэлэн бэйэлэрин хааннарын биэрбит аҕабыт үөрөһүт оҕолоругар Васильева Казимира Михайловна, Потапова Елена Николаевна, Рожина Надежда Николаевна, аҕабыт убайдарыгар Дьяконов Иннокентий Александровичка, Дьяконов Никита Михайловичка, саҕасытыгар Колесова Екатерина Петровна, бырааттарыгар Василий Васильевич, Евгений Степанович Матвеевтарга уонна киһилэр дьиз кэргэттэригэр, саҕасытыгар Феврония Егоровна Матвеева, балтыбытыгар Дьяконова Венера Никитична, эдьийбитигэр Матрена Николаевна Попова, аҕабыт чугас табарыһыгар Прокопьев Петр Харлампьевичка у.д.а. күүс-көмө буолбут бары аймахтарытыгар аҕабыт табарыстарыгар үтүө санааларын иһин сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүйэн туран барҕа махталбытын тиздэбит, тус олохторугар дьолу-соргуну, кытаанак доруобуйаны баҕарыбыт.

Оҕолоро Дьяконовтар, Тартакыновтар

Улуус баһылыгын дьаһала ҮЛЭ САЙЫНҒЫ РЕЖИМИГЭР КИИРИИ

- 1. Оттоһун үлэтэ саҕаламмытынан, СР Президенин 24.04.92 с. 120 нүөмэрдээх «Сайынҕы кэмгэ СР тыатын сириг нэһилиэтин үлэтин режимин туһунан» Ыйаагар олоһунан, 2000 сыл от ыйын 10 күнүттэн атырдыа ыйын 25 күнүн киллэрэн туран, үлэ сайынҕы режимигэр киирэр: — нэһиликтэр дьаһалталарыгар уонна киһилэргэ бас бэринэр подразделенияларга үлэ режимэ 8-тан 14 чааска дылы; — улуус киһини бюджетнай тэрилтэлэригэр 8 аҕартан 15 чааска дылы, эбиэккэ тохтобул 12-тэн 12 аҕаар чааска диэри; — улуус дьаһалтата 8 аҕартан 16 чааска дылы үлэлиир, эбиэккэ тохтобула 12-төн 13 чааска дылы. 2. Үлэ сайынҕы режимэ 2000 сыл от ыйын 10 күнүттэн олохтонор. 3. 1 пуунунан ситэ үлэлэммэтэх бириэмэни толорууга үлэһиттэргэ олохтуурга: — нэһиликтэр дьаһалталарыгар уонна киһилэргэ бас бэринэр подразделенияларга 8 чаастаах 6 күннээх нэдиэлэ 01.09.2000 сылтан 29.09.2000 с. киллэрэн туран киирэр. 4. Бюджетнай тэрилтэлэр, предпрятиелар, учреждениелар салайааччылары, нэһиликтэр баһылыктара бу дьаһалынан салайтаралларыгар эбэһиниэтиргэ. 5. Бу дьаһал туолуутун контуруолун тэрийэр-правовой управлениегэ (Сивцев К. Е.) сүктэрэргэ.

Нам улууһун баһылыгын эбэһиниэтин толорооччу А. ЯДРЕЕВ

БИЛЭЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

Нам селотун олохтоохторун истиилэригэр!

Ким үүт туттарыан баҕалаахтар Нам улусПО-тын заготделыгар кэлэн дуоһабарда туһэриг. Ирдэһиллэр докумуоннар: сүһүлээһин туһунан справка село администрациятыттан, паспорт уонна счеккут нүөмэрэ. Үүт туттарар сиргит Нам УПО-тун эргэ остолобуойа.

УлусПО администрацията

Управлению пенсионной службы требуется на постоянную работу специалист автоматизации (квалификационное требование: высшее техническое образование, компьютерная грамотность на уровне администратора, стаж работы в должности специалиста по автоматизации не менее 3 лет).

Продаётся срочно 2-х комнатная приватизированная квартира в арболитовом доме в районе МПМК с телефоном, со всеми надворными постройками (хотон с отоплением, кладовка, теплица, душ). Обращаться по телефону 21-7-08 в рабочее время.

Нам селотун олохтоохторун истиитигэр! Нэһилиэтинньэ льготанан туһанар категорията о.э. сэрииты, тыыл, үлэ ветераннара, сэриг оҕдооболор, инвалидтар, инвалид оҕолор, Чурапчы көһүтүн кытгылаахтара 100% льготалаахтар 20 бочкага, 50% льготалаахтар 10 бочкага иһэр ууга бөсхө уу талонун Нам селотун дьаһалтатыттан кэлэн ыларгытыгар.

Вниманию жителей с. Нам! В здании Администрации с. Нам выдаются талоны на питьевую воду льготной категории села Нам: ветеранам ВОВ, тыла, труда, вдовам ВОВ, инвалидам, детям-инвалидам, переселенцам Чурапчи, лицам 100%-ой льготной категории на 20 бочек, 50%-ой льготной категории на 10 бочек.

Администрация с. Нам

Считать недействительным утерянный аттестат А-40390104, выданный в 1999 г. Партизанской средней школой на имя Попова Алексея Владимировича.

Считать недействительным утерянный диплом, выданный в 1991 г. на имя Шамаевой Акулины Никитичны.

Считать недействительным паспорт серии 9899 №041256, выданный Намским РОВД на имя Новгородова Ньургун Александровича.

Дьиз көндөйүн атылаһабыт. тел.2-22-84.

Күндү ийэбит, эбэбит ИЛЬИНА Айтилина Алексеевна уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн бары аймахтарыгар, чугас дьонугар дьирингик курутуйан туран иһитинэрэбит. Оҕолоро, күтүөтэ, сизннэрэ	Күндү эдьийбит ИЛЬИНА Айтилина Алексеевна уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн оҕолоругар, сизннэригэр дьирингик курутуйан тиздэбит. Балтылары, күтүөттэргэ, быраата, кийитэ
Выражаем глубокое соболезнование внакам, детям, родным по поводу кончины нашей любимой подруги ИЛЬИНОЙ Айтилины Алексеевны Подруги	Глубоко скорбим и выражаем соболезнование детям, внукам по поводу кончины подруги ИЛЬИНОЙ Айтилины Алексеевны Семья Ефремовых
Нам улууһун инбэлииттарин обществота убаастыыр, таптыыр табарыспыт уонна обществобыт чилиэни ИЛЬИНА Айтилина Алексеевна уһун ыарахан ыарыттан күн сиритинэн барыһынан кыһыгар, уолугар, күтүөтүгэр уонна сизннэригэр дьирингик курутуйан тиздэбит. Нам улууһун инбэлииттарин обществота	Күтүөтүгүгэр Аргунов Анатолий Алексеевичка, кыһыгар Сардаана, бииргэ төрөөбүт эдьийэ, тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ ИЛЬИНА Айтилина Алексеевна уһун ыарахан ыарыттан ылдыһан өлбүтүнэн дьирингик курутуйан тиздэбит. Петуховтар, Мордосовтар, Слегцовтар

ОФИЦЕР— ГЕРОИЧЕСКАЙ ИДЭ

тун мэктиэллээр. Киһэттэр бастакы дружиналарыттан итинэнэ народнай ополченецтартан саҕалаан, билинҕи армия сүрүннүүр күүһэ — команднай кадрдар. «Аллараангы чыыһнар түргэнник уонна тохтоло суох уларыыр кэмнэригэр, — диэн суруйбута Генеральной штаб генерал-майора С. И. Мартынов, — офицердар эрэ армия дьиннээх тирээһинэн, кини үйэлэргэ муньуллубут үгэстэрин илдьэ сылдьааччыларынан биллэллэр. Байыаннай эбэһиниэти толорор үгүс гражданныр ортолоругар офицерскай корпус сүрэх баҕатынан сулуспалыыр рыцарскай бырааттаһыны туһулуохтаах».

Дьэ ол иһин РФ Сэбиллээх Күүстэрин билинҕи уларытыгы кэмигэр «офицерскай корпусу социальная хааччыы, профессиональнай таһымн үрдэтти» бастакы уочараттаах соругунан аарыллар. Офицер эвэһитигэр уонна идэтигэр общественной ыгытабыл төһөрүллүөх тустаах. Офицерскай корпус — Сэбиллээх Күүстэр сүрүн тирэхтэргэ, киһилэри тэрийээчи итинэнэ сайыннарааччы, реформаны хамсатааччы, сэриилэр бэлэмнэрин сөптөөх таһымна тутааччы. Бу чачы бэйэбит да дойдубут, аан дойду да историктынан элбэхтик бигэргэтиллэн турар.

Бастакы байыаннай үөрөх заведениета 1917 сыл ахсынньытыгар — команднай састаап Москвааҕы революционнай пулеметнай оскуолата аһыллыбыта. 1918 сыл тохсуньутугар РККА команднай састаабын бэлэмнээһингэ 13 курс үлэлиирэ, сыл бүтүүтүгэр ахсааннара 50-на, 1919 сыл күдун тутарыгар 60-на тийбитэ.

Кыһыл командирдарга Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриг кытаанак оскуола этэ. Сэриг сылларыгар офицерскай састаап аппаратыта биллэрди үрдэбитэ. Офицердар тус героизмнар, хорсуун быһыылары батыһан, саллааттар уонна сержаннар маассабай героизмы көрдөрбүттэргэ. «Офицер сэриг хонуутугар саллаакка Ийэ дойду уобараһын көрдөрөр» диэн суруйбута суруйааччы А. Платонов.

80-с сыллар иккис аҕардарыгар, 90-с сыллар саҕаланьыларыгар офицерскай корпусу бөһрөгүтүгэ үлэ саҕаламмыта, үөрэтиг былаана, программата тупсарылыбыта, курсаннары, истэччилэри үөрэтигэ-иттигэ саҕа сыһаннар үөскэтиллибиттэ-

бахтааһын — өлүү саҕалаһыта. Эһиги армиянан нөһүө Россия баргытыгын туһугар, киһини иитиигэ, эйэ туһугар, бэйэбит дойдутун таптыыр, киһини уонна бэйэбитин ытыктыыр буоллаххытына сулуспалаан».

Офицерскай чииһи тутуһу ураты мизэстэни ылар. Бу өйдөбүл ақылаата байыаннай үөрөх заведениеларыгар, бастатан туран кадетскай корпустарга ууруллар. Буойунускай чииэ символа — погон. Офицердар формалара, бэлиэлэрэ, наҕараадалара офицер чииһин уонна достоинствотун туһулууллар.

Биниги армиябытыгар уонна киһи офицерскай корпусу сэрйиллэри Афганистанга киллэри — кытаанак эрийи-мускуйуу этэ. Моджахедтары кытта уоттаах сэриигэ 2000 кэригэ офицер өлбүтэ, 7000-тан тахса офицер бааһыбыта.

Сыллар аһан иһэллэр, улуу держава — Советскай Союз диэн аны суох, Россия общественной тутула уларыда, ол эрээри биниги офицердарбыт уруккуллары курдук, чииһинэйдик сулуспалыылар уонна Аҕа дойдуну туһугар олохторун харыстаабаттар.

Чеченскэй республикага сэбиллээх ирээһингэ тус бэйэлэрин хорсуун быһыыларын иһин уонунан байыаннай сулуспалаахтар Россия Геройун үрдүк аатын ылылар.

Нуучча офицера хаһан баҕарар киһг көүстээх, дьиринг толкуйдаах, аһыныгас санаалаах, кырдыксыт, атын дойдуну норуоттарыгар эйэрэстик сыһаннаһар. Аҕа дойдубут офицерскай корпусу аһан ааттаах историческай суола аһан, ити суол кыайыларынан, сүтүк хомототунан доһуһуолланна.

РЕДАКТОР В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционнай издательскай система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительства, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар регистрациялам-
Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтигин, дьэһит аадырыһын чопчу ыйың.
Автор этэргэ хаһыат санаатыннын малды биир буолбат.
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Тальыһына уонна таһыһына “Энсизэли” хаһыат редакционнай-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кэһимэйэ 1,0 бэчээт. лизис. Индексэ — 54889. Тираһа — 1901. Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 7. 07. 2000. Саҕаһын №-рэ — 76